

8.4.2025

SITOWISE

Vinsanmaan viitasammakkoselvitys 2024

Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanke

Tilaaja	Myrsky Energia Oy
Laatija	Pauliina Wäli
Tarkastaja	Juha Kiiski
Projektinumero	YKK66790

Sitowise Oy
Linnoitustie 6 D, 02600 Espoo

Y-tunnus 2335445-0, **Kotipaikka** Espoo
Sähköposti etunimi.sukunimi@sitowise.com

8.4.2025

Sisällysluettelo

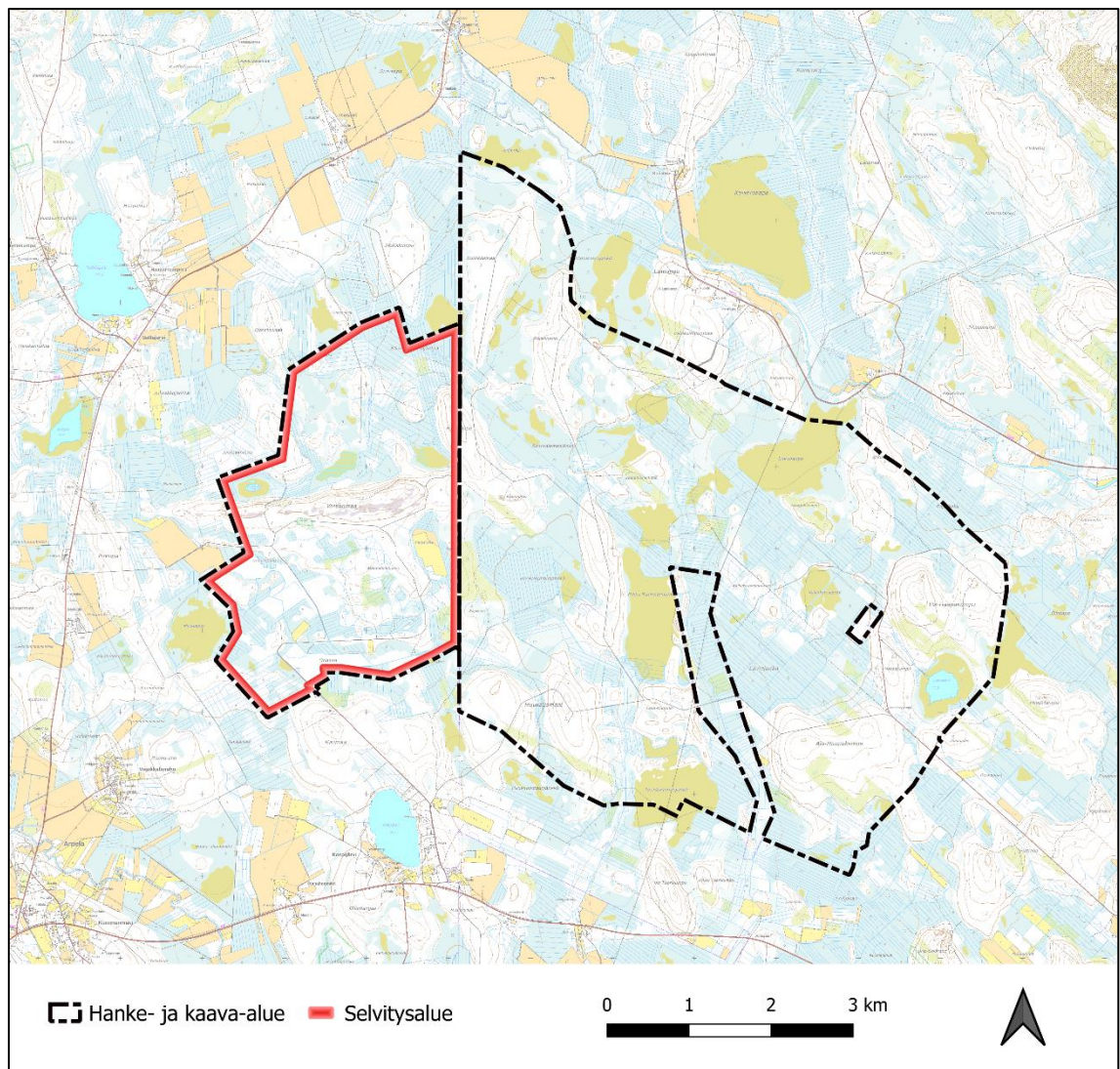
1	Johdanto	3
2	Aineisto ja menetelmät	4
3	Tulokset	6
4	Johtopäätökset.....	10
	4.1 Maankäytön suositukset	11
5	Kirjallisuus.....	12

8.4.2025

1 Johdanto

Myrsky Energia Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Tornion kaupungin ja Tervolan kunnan alueille. Tuotantoalue sijaitsee noin 16 kilometriä Tervolan keskustan länsipuolella, sekä 28 kilometriä Tornion keskustan kaakkoispuolella. Tuotantoalueen pinta-ala on noin 3 300 hehtaaria. Hankkeessa suunnitellaan enintään 28 tuulivoimalaa, joista 11 sijoittuu Tornion kaupungin alueelle ja 17 Tervolan kunnan alueelle. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema tuotantoalueen eteläosaan.

Kuva 1.1 Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen ja kaava-alueen sijoittuminen sekä tämän viitasammakkoraportin selvitysalue.

Hankealueella tehtiin luontoselvityksiä vuosina 2021-2022, joiden yhteydessä toteutettiin myös viitasammakkoselvitys Tervolan puoleisella Kuoringin alueella. Tässä työssä viitasammakkoselvitystä on täydennetty Tornion puoleisella Vinsanmaan alueella (Kuva 1.1).

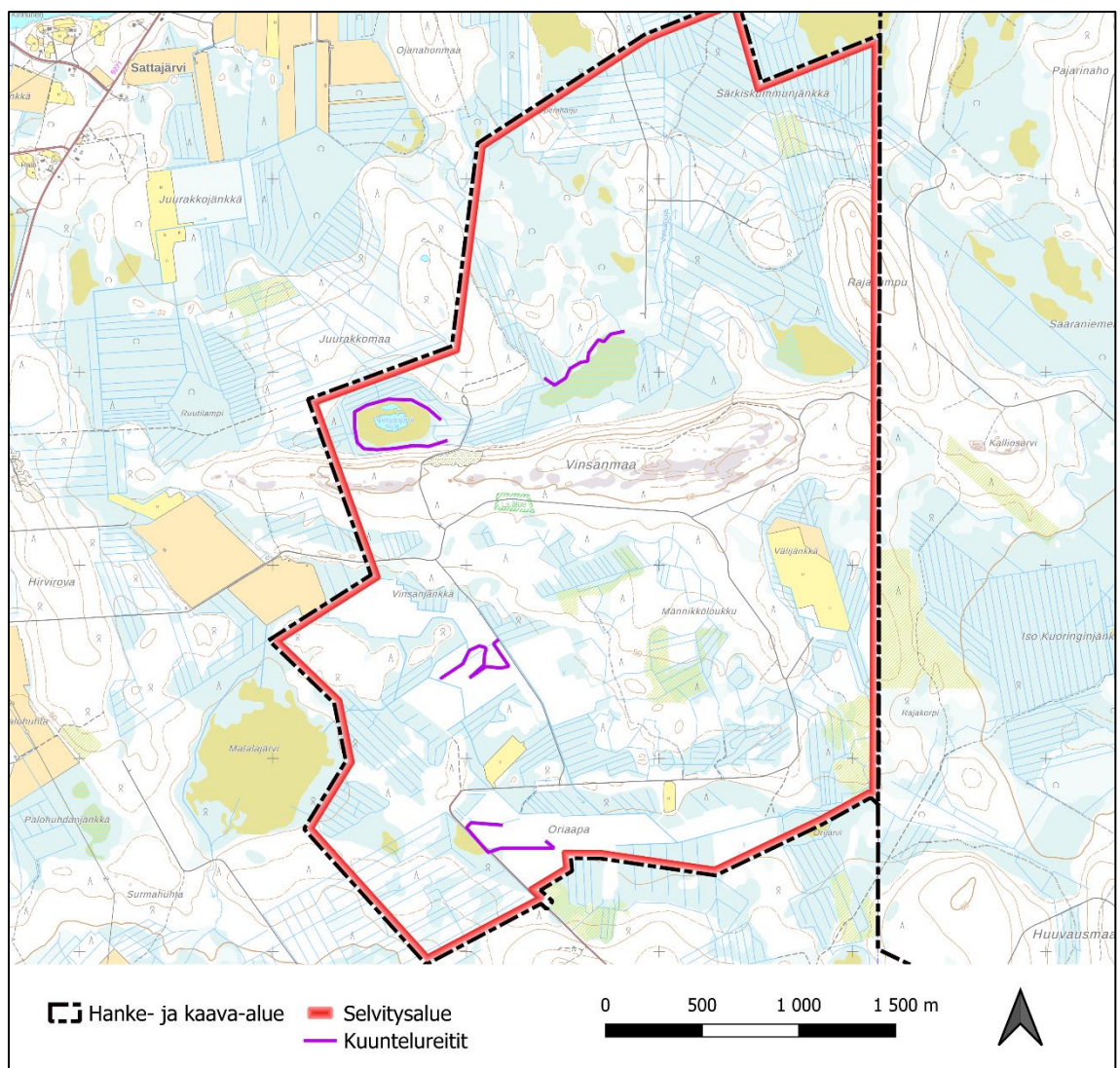

8.4.2025

Työn tilaajana on Myrsky Energia Oy. Maastoselvitykset ovat toteuttaneet biologi (FM) Juha Kiiski ja biologi (FM) Markku Huttunen, ja raportin on laatinut biologi (FM) Pauliina Wäli Sitowise Oy:sta.

2 Aineisto ja menetelmät

Selvityksen lähtöaineistona ja taustatietona on käytetty Suomen lajitietokeskuksen havaintotietoja (laji.fi -palvelu 2021), itäpuolen alueella keväällä 2021 tehdyn viitasammakkoselvitysten tuottamia tietoja (Sitowise 2024) sekä Maanmittauslaitoksen peruskartta- ja ilmakeku-aineistoja.

Kuva 2.1 Kuuntelureitit Vinsanmaan viitasammakkoselvityksessä.

Maastokäyntien kohteet valittiin ilmakeku- ja kartta-aineiston perusteella. Viitasammakolle soveltuvia kosteikkoja, oja tai soiden rimpiosia arvioitiin olevan Oriavaan entisellä turvetuotantoalueella, Vinsanmaan keskiosien entisellä

8.4.2025

turvetuotantoalueella, Vinsanjärvellä sekä Vinsanjärven itäpuolisella rimpinevalla (Kuva 2.1).

Lajin soidinaika ajoittuu Lapissa tyypillisesti toukokuun loppuun. Maastokäynnit suoritettiin 18.5.2024 ja 22.5.2024, ja selvitys tehtiin ilta-ajan pistekuunteluna.

Ensimmäisellä käynnillä 18.5.2024 (klo 19.00-23.50) oli lämmin ja tyyni ilta. Lämpötila oli kierroksen alussa 15 C°, pilvetöntä ja lopussa noin 6 C°, puolipilvistä pilvetöntä ja tuuli hyvin heikkoa. Jokaisella kuuntelupisteellä pysyttiin tarvittaessa 5 minuuttia. Käytännössä viitasammakot olivat äänessä aktiivisesti, kuunteluajat olivat useimmilla pisteillä tätä lyhyempiä ja atrappiääntä käytettiin vain muutamassa kohteessa, jos havaintoja ei heti saatu.

Toinen kierros toteutettiin 22.5.2024 kello 20.20-23.55. Kierroksen alussa lämpötila oli 13 C°, puolipilvistä ja heikkoa tuulta ja lopussa lämpötila 7 C°, sekä yhä puolipilvistä ja hyvin heikkoa tuulta. Viitasammakot olivat aktiivisesti äänessä eikä atrappia käytetty.

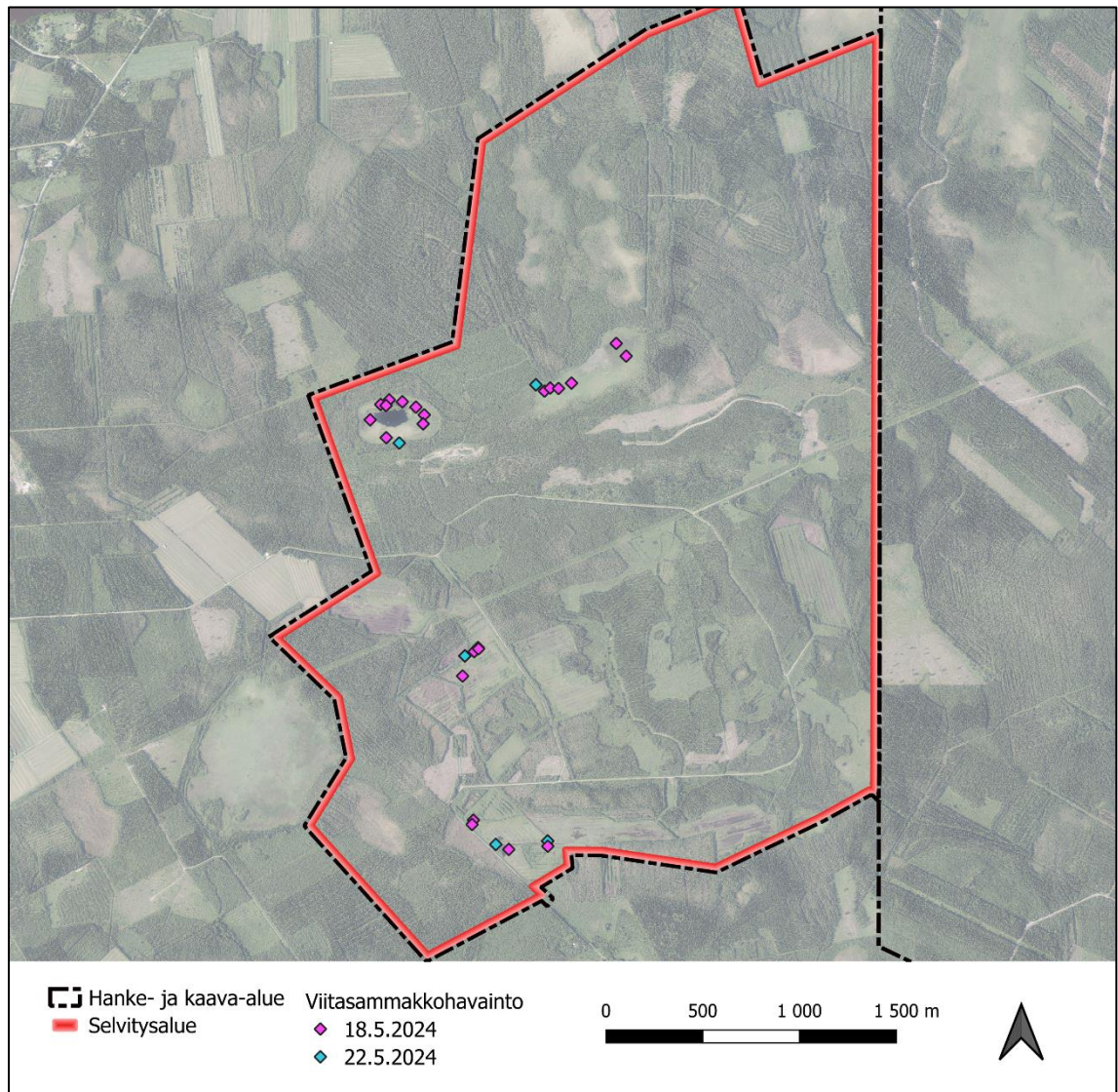

8.4.2025

3 Tulokset

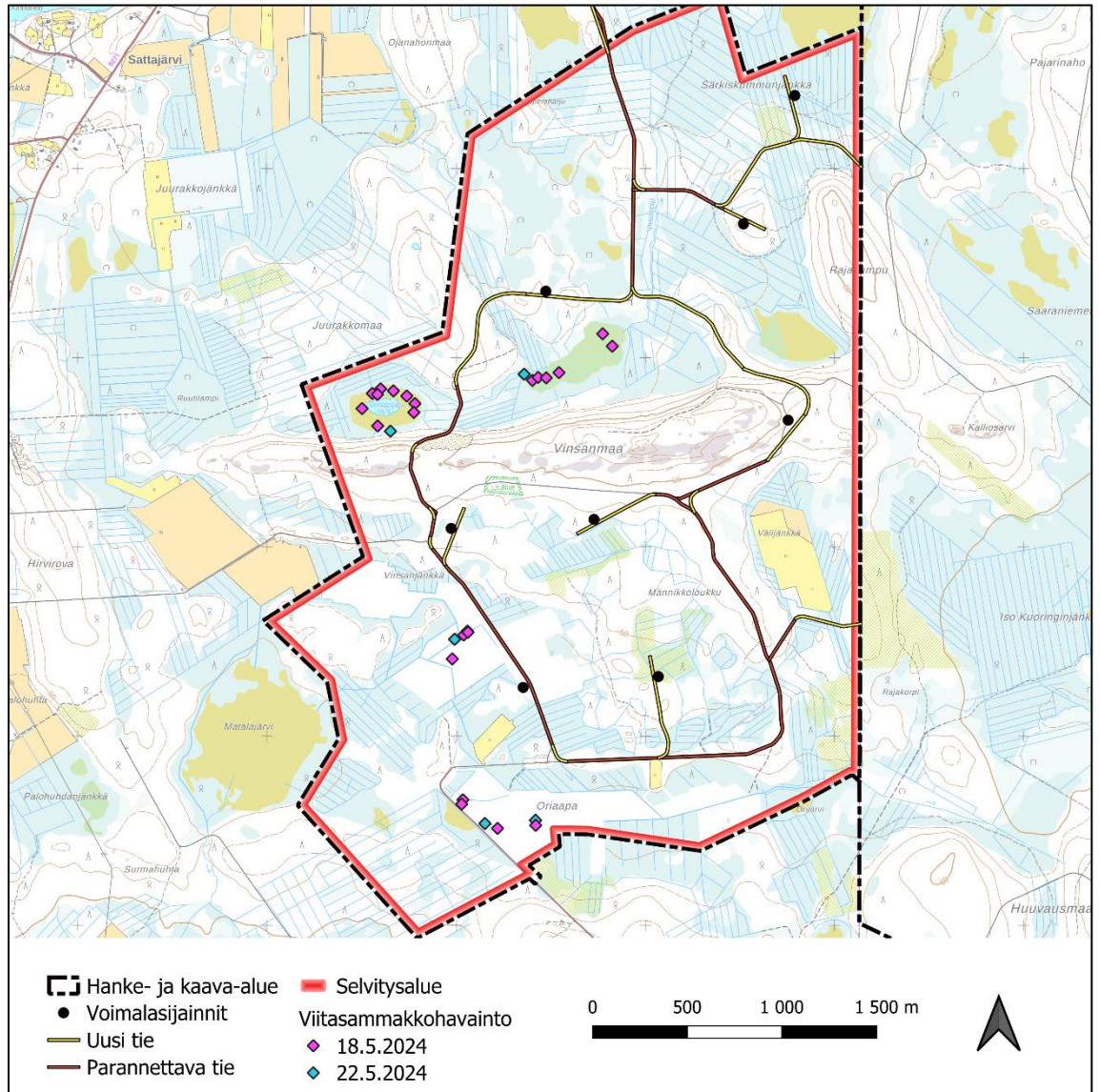
Selvitysaika ajoittui kevääseen, jolloin soilla ja turvetuotantoalueilla oli edelleen runsaasti lumensulamisvesiä. Eteläisellä Oriaavan alueella luhtaiset vesipinnat olivat laajoja. Myös muilla kohteilla oli laajoja tulva-aloja ja Vinsanjärvellä vedenpinta oli kesäajan tilannetta korkeammalla (luhtaisia vesimosaiikkirantoja runsaasti).

Molemmilla käyntikerroilla tehtiin useita viitasammakkohavaintoja soidintavista yksilöistä kaikilla kierretyillä kohteilla (Kuva 3.1, Kuva 3.2).

Kuva 3.1 Viitasammakkohavaintopaikkojen sijoittumien alueen suo- ja kosteikkoalueille sekä vanhoille turvetuotantoalueille.

8.4.2025

Kuva 3.2 Vinsanmaan viitasammakkohavainnot kuuntelupisteittäin ja alueelle suunnitellut voimalasijainnit sekä uudet ja parannettavat tiet. Havaintokohteet pohjoisesta etelään ovat Vinsanmaan harjun pohjoispuolen rimpineva, Vinsanjärvi, Vinsanjänkkä eteläpuolen turvetuotantoalue ja Oriavaan turvetuotantoalue.

Viitasammakkoa esiintyy kaikilla kohteilla yleisesti mutta ei missään erityisen runsaana. Pääasiassa havainnot koskivat yksittäisiä tai muutamia soidintavia viitasammakoita. Vinsanmaan harjun pohjoispuolisella nevalle (Kuva 3.3) viitasammakkohavaintoja tehtiin runsaasti länsiosasta, jossa useissa pisteissä oli 1-10 yksilöä äänessä. Runsain yli kymmenen koiraan ryhmäsoidin havaittiin 22.5.2024

8.4.2025

nevan lounaisosassa. Suoalueen koillispäässä havaintoja tehtiin muutamista yksilöistä kuuntelupistettä kohden.

Vinsanjärven umpeen kasvavan lammen laitojen kosteikosta (Kuva 3.4) viitasammakkohavaintoja tehtiin useista pisteistä, mutta äänessä oli yleensä vain yksi tai muutama yksilö.

Kuva 3.3 Vinsanmaan harjun pohjoispuolen rimpinevaa 18.5.2024. Soidintavia sammakoita kuultiin ainoastaan keskiosan märimmältä osalta (kuvassa etäämpänä).

8.4.2025

Kuva 3.4 Näkymä Vinsanjärvellä 18.5.2024. Kaikki ääntelevät sammakot tavattiin kuvan takaosassa näkyvän laajemman avovesialueen luhtaisilta reunoilta. Rantavyöhykkeeltä sammakoista ei juurikaan tehty havaintoja.

Etenkin Oriaavan ja Vinsanjänkkän entiset turvetuotantoalueet olivat kevättulvan alla. Viitasammakkoja oli äänessä sekä pajukkoisemmilla laidoilla että avoimen vesialueen reuna-alueilla (Kuva 3.5, **Error! Reference source not found.**). Vinsanjänkkän alueelta havaittiin myös useista kohdista muutamia yksilöitä. Vinsanjänkkällä soidintavat yksilöt ääntelivät kapeiden ojien kohdalla (joissa vesi viipyy myös kesällä). Oriaavan vanhalta turvetuotantoalueella soidin oli vaimeaa, mutta joitakin äänteleviä koiraita havaittiin useasta eri osasta tulva-aluetta.

8.4.2025

Kuva 3.5 Vanha turvetuotantoalue Vinsanjänkkän alueella, jossa havaittiin soidintavia yksilöitä 18.5.2024.

4 Johtopäätökset

Viitasammakkoa esiintyi neljässä tarkastellussa kohteessa ja kaikissa soitimelta tunnistettiin vähintään kymmenen yksilöä.

Viitasammakko kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin ja lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella. Viitasammakon lisääntymispaikaksi voidaan tulkita ne vesialueen osat, joissa koiraila on lisääntymisreviirit, missä pariutuminen ja kutu tapahtuvat ja joissa nuijapääät elävät. Soidintaminen riittää osoittamaan lisääntymispaikan olemassaolon. Levähdyspaikkaan kuuluvat päivälepopaikat esimerkiksi kasvillisuuden suojissa ja talvehtimispaikat sekä maa- että vesiympäristössä. Kutualueilla olevia talvehtimispaikkoja lukuun ottamatta levähdyspaikat eivät kuitenkaan ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä (Nieminen & Ahola 2017).

Havaintopaikat lähiympäristöineen ovat siten lainsäädännöllä turvattuja, arvoluokan 1 kohteita, jotka on huomioitava aina suunnittelussa. Niiden alueelle ja

8.4.2025

lähiympäristöön ei tule kohdentaa rakentamista tai muuta elinympäristöjä muuttavaa toimintaa.

Viitasammakko tarvitsee lisäksi turvalliset vaellusreitit lisääntymis- ja talvehtimisvesistöjen välillä. Laji on paikkauskollinen, ja käyttää samoja talvehtimispaikkoja vuodesta toiseen. Talvehtimisalueille voi kerääntyä yksilöitä läheisiltä tai jopa parin neliökilometrin suuruiselta alueelta. Keväisin viitasammakot vaeltavat talvehtimispaikoilta lisääntymisalueille ja syksyllä takaisi (Nieminen & Ahola 2017). Reitin katkaisevat esteet, kuten tiealueet, voivat lisätä aikuisten yksilöiden kuolleisuutta.

Lisääntymisalueiden lisäksi viitasammakolle soveltuvien olosuhteiden säilyminen on suositeltavaa huomioida niiden lähelle sijoittuvien tiealueiden suunnittelussa.

4.1 Maankäytön suositukset

Tämän hankkeen kivennäismaalle ja etäälle viitasammakon lisääntymisalueista sijoittuvien voimalapaikkojen osalta ei ole tarpeen antaa erityisiä suosituksia. Voimalapaikkojen ja teiden parantamisen ja rakentamisen suunnittelussa viitasammakkojen tunnistetut lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee huomioida siltä osin, kuin ne sijoittuvat samalle kosteikkoalueelle tai kohteista on ojayhteys viitasammakoiden lisääntymisalueelle.

Viitasammakon lisääntymispaikkojen välittömässä läheisyydessä tapahtuva rakentaminen suositellaan rajoitettavaksi kutuajan ja kudun kehityksisajan (touko-kesäkuu) ulkopuolelle. Uusien ja parannettavien teiden profiili ja luiskat on lisäntymisalueiden lähellä syytä suunnitella laidoilta riittävän loiviksi niin, että viitasammakot voivat tiet tarvittaessa ylittää. Viitasammakon elinympäristöt on tarpeen ottaa huomioon myös hulevesien kulkua ja ojien sijoittumista suunniteltaessa, jotta olosuhteet eivät lisääntymisalueilla muutu eikä rakennusaikana kohteisiin pääse runsasta kiintoainesvalumaa. Turvetuotantoalueiden kevättulva on selvästi alueen viitasammakoille tärkeä, ja alueet eivät saisi jatkossakaan kuivua liian aikaisin.

Ojien ja purojen varret pensaikkoineen ovat viitasammakolle myös hyviä ekologisia käytäviä. Teiden parantamista ja uusia teitä suunniteltaessa on hyvä huomioida yleisesti oja-alueiden ympäristön sekä kosteiden metsäpainanteiden säilyminen mahdollisimman koskemattomina.

8.4.2025

5 Kirjallisuus

92/43/EEC: Neuvoston direktiivi; luonnonvaraisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta; EYVL 1992 L 206.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sitowise 2024: Kuoringin ja Vinsanmaan tuulivoimapuistojen luontoselvitykset 2021–2022. 39 s.

Suomen ympäristökeskus (2024). Luontodirektiivin lajiesittelyt. Haettu 15.3.2025 osoitteesta <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/lajien-monimuotoisuus/luontodirektiivin-lajit/luontodirektiivin-lajiesittelyt>

